

DZIEWICTWO (109) *sb n*

dziewictwo (95), **dziewistwo** (10), **dziewicstwo** (3), **dziwictwo** (1); *dziewistwo SkarJedn*; *dziewicstwo SeklKat* (2); *dziewictwo* : *dziewistwo* : *dziewicstwo* : *dziwic KrowObr* (11 : 2 : - : -), *BudBib* (5 : 1 : - : -), *SkarŻyw* (43 : 6 : 1 : 1).

e oraz o jasne.

sg N *dziewictwo* (15). ◇ *G* *dziewictwa* (30). ◇ *D* *dziewictwu* (4). ◇ *A* *dziewictwo* (26). ◇ *I* *dziewictw(e)m* (2). ◇ *L* *dziewictwie* (23). ◇ *V* *dziewictwo* (6). ◇ *pl N* *dziewictwa* (1). ◇ *G* *dziewistw* (1). ◇ *A* *dziewictwa* (1). [Użycia *N* i *G pl* są kalką z hebrajskiego „betulim” 'dziewictwo' występującego tylko w liczbie mnogiej].

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI – XVII w.*

Panieństwo, dziewiczość; nienaruszoność płciowa, bezżeństwo; pozostawanie w całkowitej wstrzeźliwości płciowej tak kobiety jak i mężczyzny; virginitas Mącz, PolAnt, Cn; integritas, pudor Cn (109) : *Tentzi ielt moy oblubienietz/ mąż moy/ ij łtroz dziewitztwa mego OpecŻyw* 3, 5v [2 r.], 6 [3 r.], 6v, 8v [3 r.]; *PatKaz III* 145v; *KrowObr* 148, 227, 228v; *BibRadz II* 2b *marg*; *Mącz* 499a; *GórnDworz Bb2*; *Niewiäfte wedle płci rozumiéy nie wedle wyłtępku z dziewictwá. BiałKat* 331 *marg*, 373v; *WujJud* 77; *poiąłem tę niewiäfte/ y [...] przyłtąpiłem do niey/ lecz nie znalazłem iey dziewicą (marg) Włainie/ dziewitw (-) BudBib Deut* 22/14, I 67a *marg, Deut* 22/17, 20; *CzechRozm* 129, 130 [2 r.]; *oná boiąc fię áby czyłtości nie łtráciłá (Bo byłá w dziewictwie) z okná wyłokiego łkoczywłzy vmárlá. SkarŻyw* 47; *Poháncy leplłzymi byli przyiaciólly dziewitwu/ niłzli ci zápamięłáli Heretycy. SkarŻyw* 71, 13, 71, 76 [2 r.], 87, 93 [2 r.] (40); *CzechEp* 263; *LatHar* 480; *A iáko Oekumenius piłze/ przyłłá to Lukáłz S. na zálecenie dźiewictwá WujNT* 486.

W przeciwstawieniach: »macierzyństwo z dziewictwem« (1): *Máćierziniłtwo z dziewictwem w Pánnie zgodę náłázłó. SkarŻyw* 112 *marg*.

»małżeństwo ... dziewictwo« (5): *BiałKat* 373v; *WujJud* 196v; *nád małżeństwo przekłáda/ dziewictwo/ z náuki Apołtołá S. Páwłá. SkarŻyw* 120, 180; *WujNT 1.Cor* 7 *arg*.

Zwroty: »dziewictwo panience odjác« (1): *Tył zápomniáwłzy włtydu/ zcudzołóżył/ a Bogiem wzgárdziwłzy znákuł czyłtości nieucźcił/ y dziewictwoł pánnie niewinney odiłł SkarŻyw* 510.

»w dziewictwie trwác« (1): *Bo kto má żonę/ [...] łtára fię áby fię podobáł żenie: ále kto wdźiewictwie trwá/ łtára fię iákoby fię Bogu podobáł. SkarŻyw* 120.

»dziewictwo (za)chować; chowanie dziewictwa« (5; 2): *tobiem łamému moie dziewitztwo zachowála. OpecŻyw* 6; *PatKaz III* 100; *SeklKat F2*; *KrowObr* 148 [2 r.]; *HistRzym* 123v; *O czyłtości cíelełney/ y chowániu dziewictwa/ nápiłłá kazánié SkarŻyw* 120.

»panienki w dziewictwie zesromocić« (1): *Vdátne miedzyeńce ich ognym popálonó/ A pánnienki w dziewictwye ták zefromocono LubPs Sv*.

»w dziewictwie żyć, żywiący« [szyk *zmienny*] (2 : 1): *Nawyłłłza tych ielt głowá káplániłtwo święte/ ná ktorým łá półpólicie ci/ ktorzy wdźiewictwie żyją SkarŻyw* 457, A5, 457.

Wyrażenia: »dziewictwo cielesne« [szyk 5 : 1] (6): *A przełto nic fie tełz ty łłowá Duchá S. ku temu wáłżemu cíelełnemu dziewictwu niełtofiuį KrowObr* 229, 139, 139v, 148v, 228v [2 r.].

»czystość dziewictwa« (1): y podtym przikricym cziftofczy dziewycftwa płotliwie ziwia *SeklKat* K2v.

»dziewictwo nieskażone« (1): Y rzecz fię ftála nieflýchána/ zdomu nierządneho z dziewictwem niefkążonym pánná wyflzá *SkarŻyw* 341.

»śluby dziewictwa« (1): Vkařz to žeby tám były fluby dziewictwá *KrowObr* 141v.

»święte a niepokalane (a. niepokalone) dziewictwo« (3): *PatKaz I* 8v; *PatKaz II* 22; Y Potym zawołał/ Sancta et immaculata virginitas. O święte á niepokalane dziewictwo/ matki Bożey wzywáiąc *SkarŻyw* 414.

Szeregi: »dziewictwo i bezzeństwo« (1): Chwałá Bogu/ że iuz ták o dziewictwie y bozzeńftwie z Páwłem ś. trzymćie *WujJud* 209v.

»dziewictwo i (albo) czystość« [szyk 4 : 3] (7): *KromRozm I* I; Iuřz tu tedy ftąd kořdy wierny obátzyć moře/ iż tho wálze flalone dziewictwo/ y tá łmrodliwa á wymyflona tzyřtość kápłáńfka/ nieieflth z řadney vřtáwy piřmá Świętego/ od Pána Bogá pořtánowioná *KrowObr* 229v, 139; *HistRzym* 123v; Márya Pánná wielki przykřad dźiewictwá y czyřtości *BialKat* 373v; *SkarŻyw* 120 *margin*, 241.

W przen (2) : Złoć ludzka/ nigdy tego błogofłáwieńftwá Chryřtuřowego wydrzeć tobie [*stolico rzymska*] nie mogłá: áby ten pořag twoy odiyty tobie był/ á twoie dźiewiřtwo niepokaláney náuki zořtác fię nie miáło. *SkarJedn* 396; *ArtKanc* K11.

Przen: *Dowody, znaki nienaruszoności płciowej* (2) : Tedy wezmie óciec (oney) niewiářty y mátká iey/ y przyniořá dźiewictwo iey [*et educent virginitatem puettae*] do ftářřzych mieyřckich do brony. *BudBib Deut* 22/15; lecz te (řá) dźiewictwá cory moiey [*virginitas filiae meae*]/ y rozwiná odzienie przed ftářřzemi mieyřckimi. *BudBib Deut* 22/17.

Synonimy: bezmařzeństwo, bezzeństwo, czystoć, panieństwo.

Cf DZIEWSTWO